

Nr 196

Av herr Nilsson, Hjalmar, m. fl., om ökat investeringsanslag.

I statsverkspropositionen, bil. 26, kapitalbudgeten har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till lån till anordnandet av allmänna samlingslokaler för budgetåret 1956/57 anvisa ett investeringsanslag av 6 000 000 kronor.

Statens nämnd för samlingslokaler har i sin skrivelse den 12 september 1955 hemställt att anslaget skall utgå med ett belopp av 10 000 000 kronor. I motiveringen för sin hemställan har nämnden anfört "att efterfrågan på statslån som här avses har varit betydligt större än tillgången på lånemedel". Det framgår vidare av nämndens skrivelse att det belopp som står till förfogande innevarande budgetår är ett par miljoner för lågt och att en del av produktionen under budgetåret 1955/56 måste finansieras med hjälp av låneanslaget för budgetåret 1956/57. Detta belopp uppskattar nämnden till en à två miljoner.

Statens nämnds beräkningar innebär, att innevarande års anslag på sex miljoner icke räcker till för att täcka de under året inkomna ansökningarna och behovet av lånemedel. Detta förhållande har varit rådande under en följd av år och kommer att bli ännu mer markant under nästkommande budgetår, därest inte anslaget höjes. Detta framgår tydligt av de under 1955 avlämnade betänkandena, nämligen dels bostadskollektiva kommitténs betänkande (SOU 1955/28) med förslag om samlings- och fritidslokaler och dels den särskilda utredningsmannens betänkande (SOU 1955/39) med förslag angående statsstöd för samlingslokaler. I bostadskollektiva kommitténs betänkande redovisas bland annat följande tabell:

Budgetår	Anslag tkr.	Till nämnden inkomna ansökningar		Av nämnden tillstyrkta ansökningar		Av Kungl. Maj:t beviljade ansökningar	
		antal	belopp tkr.	antal	belopp tkr.	antal	belopp tkr.
1942/43	3 500	88	5 020	63	3 525	53	2 979
1945/46							
1946/47	5 000	64	3 125	59	2 398	64	2 887
1947/48	2 500	49	3 646	68	3 747	33	1 791
1948/49	—	53	4 920	20	853	33	1 464
1949/50	1 000	68	4 804	41	2 951	39	2 416
1950/51	4 000	74	6 158	49	2 780	44	3 010
1951/52	3 500	73	7 202	48	4 221	48	4 145
1952/53	18 000	120	12 346	86	8 227	83	7 943
1953/54	19 000	105	14 952	91	9 167	90	9 824
	36 500	694	62 173	524	37 868	503	37 531

¹ Därav 3 000 tkr. på tilläggsstat

Av tabellen framgår, att behovet av lånemedel vida överstiger de tillgängliga medlen, och att balansen ökar för varje år. I betänkandet angående statsstöd för samlingslokaler föreslår utredningsmannen inrättandet av en statlig fond, lånefonden för anordnande av allmänna samlingslokaler. Och som en första investering i denna föreslås ett belopp av 10 000 000 kronor. Dessutom föreslås ett reservationsanslag av 500 000 kronor för inventarier. De båda utredningarna visar att statens verksamhet på hithörande område bör intensifieras och det ekonomiska stödet ökas.

Hur stort behovet av lånemedel är framgår ännu tydligare av de ansökningar om byggnadstillstånd, som inkommit till arbetsmarknadsstyrelsen. Den 25 november 1955 hade följande ansökningar inkommit:

Folkets hus	60 474 000
Bygdegårdar	8 736 000
Ordenshus	8 671 000
Övriga samlingslokaler	12 611 000
	<hr/>
Summa kronor	90 492 000

I januari 1955 var den sammanlagda summan för ansökningar om byggnadstillstånd 79 860 000 kronor.

Av de båda tidigare nämnda utredningarna framgår att behovet av nya samlingslokaler i städer, tätorter och på landsbygden är synnerligen stort. Lokalerna fyller ett behov. De har blivit samlingspunkten för ortens befolkning. Där har organisationerna sina sammanträden, där anordnas enskilda familjefester och samkväm och där bedrivs studieverksamhet.

Men vad en samlingslokal betyder för ungdomen — både den organiserade och den föreningslösa — framgår av de undersökningar, som redovisas i betänkandet SOU 1955/39. Undersökningen avsåg bl. a. att utröna i vad mån de lokaler som tillkommit med stöd av statslån verkligen hade tillgodosett lokalbehovet och även då för den föreningslösa ungdomen. Undersökningen visade att intresset för föreningsliv och därmed jämförlig verksamhet har ökat, och flertalet lokalägare hyste den uppfattningen att lokalernas tillkomst hade utövat en positiv inverkan på den föreningslösa ungdomens fritidsverksamhet.

När denna fråga behandlades vid 1955 års riksdag väcktes flera motioner med förslag om höjning av anslaget från sex till tio milj. kronor. I sitt då avgivna yttrande över motionerna skriver statsutskottet bl. a. följande:

Utskottet anser i likhet med såväl statens nämnd för samlingslokaler som motionärerna att det statliga stödet till de allmänna samlingslokalerna bör ges en omfattning som bättre än vad nu är fallet tillgodoser det förefintliga lånebehovet.

Med hänsyn till den pågående översynen av bestämmelserna ville utskottet icke tillstyrka motionerna, men utskottet tillägger:

Å andra sidan vill utskottet understryka angelägenheten av att den nämnda översynen bedrivs i sådan takt att därpå grundade förslag, vilka även bör innefatta synpunkter på frågan att öka omfattningen av den statliga stödverksamheten, kan föreläggas nästa års riksdag.

Av statsutskottets skrivelse, som även bifölls av riksdagen, synes framgå, att utskottet hade väntat sig ett förslag om höjning av anslaget till 1956 års riksdag. I statsverkspropositionen återfinnes icke något förslag till höjning av beloppet.

Med anledning härav och på grund av vad ovan anförts får vi härmed hemställa,

att riksdagen måtte besluta att för budgetåret 1956/57 å kapitalbudgeten under fonden för låneunderstöd till lån till anordnandet av allmänna samlingslokaler anvisa ett investeringsanslag av 10 000 000 kronor.

Stockholm den 25 januari 1956

E. Hjalmar Nilsson

Torsten Bengtson

Georg Pettersson

Edvin Thun

Nils G. Strandler

A. Gillström